SYLVIA LAGARDA-MATA

VEUS DE MORT ALS ENCANTS VELLS

Premi Santa Eulàlia
de Novel·la de Barcelona 2024

afOra FOCUS | EDICIONS
comanegra

- TAULA -

Part I.....17
Part II.....243

1

«Hi ha una cosa encara més fascinant que un assassinat —va dir Auguste Dupin a Edgar—: que es mati per un antic llibre escrit en català.»

L'hi va dir mentalment, és clar. Perquè ell era a Barcelona (o gairebé) i Eddie era a Filadèlfia. Probablement dormint, a aquelles hores. Tan bon punt posés els peus a terra ferma li escriuria una carta per explicar-l'hi tot.

«Li van clavar fins a dotze punyalades. Un acarnissament. Sembla desmesurat que un llibre provoqui una mort tan terrible.»

De sobte, rere l'horitzó, va esclatar Barcelona, macerada en aquella llum mediterrània, cristal·lina. Els campanars de les esglésies van sorgir amb impaciència. La geometria urbana va començar a acostar-se amb lentitud, mandrosa, voluble…

Des de la coberta del vaporet, C. Auguste Dupin observava fascinat la metròpoli, medieval, clàssica, moderna, que es despullava davant seu. La marinada li revoltava els cabells. S'acabava de treure el barret per por de veure'l surar damunt de l'aigua, i el vent li encegava els ulls de llàgrimes. Era un alleujament plorar per una cosa tan tangible com el vent. De manera maquinal va acariciar l'amulet que duia al coll: un corbatí que Eddie li havia deixat en una ocasió i que no va arribar a tornar-li. El tacte del setí l'inquietava. Un instant de confusió el va aclaparar. Va desviar la mirada deixant-se absorbir per l'abisme sense fons del mar. Li hauria dedicat una contemplació eterna. Però la vida el reclamava.

Al seu voltant, els passatgers, la majoria amb les nasals veus franceses, algú altre també en un suau català, comentaven esvalotats, encantats, la màgica visió de la ciutat mentre subjectaven amb fermesa barrets de copa, bombins, pameles i xals. El sol primaveral llançava estelles de llum damunt de les onades. Una barca amb la vela desplegada s'afanyava cap a la línia de l'horitzó, on es reprenia la lluita eterna entre el blau del cel i el blau del mar. Les gavines costaneres s'apropaven cridant la benvinguda; un núvol blanc, escumós.

Barcelona.

Dupin va exhalar un sospir cap a l'horitzó d'edificis encara llunyà.

Una aventura imprevista.

Si no fos pel llibre robat, pel llibreter assassinat, per la fugida d'Edgar… Sobretot per aquella fugida.

I per la desastrosa peripècia de Charles Nodier.

Amb dits inquiets, va palpar a la butxaca de la levita la carta cent vegades doblegada i cent vegades llegida.

«Dotze punyalades. Un acarnissament. I el teu llibre, desaparegut. És obvi què n'ha estat el causant, encara que em costa d'acceptar-ho. Sembla una d'aquelles delirants històries de terror que escriu el teu amic.»

Charles també havia conegut Edgar. Es van avenir. Els diables sempre es reconeixen entre ells.

Què devia fer Eddie per Filadèlfia? Si ficava la mà a l'altra butxaca podia acariciar l'altra carta, la d'Eddie. Podria, fins i tot, recitar-la de memòria.

> Estimat Auguste,
>
> Ja he arribat, després de setmanes de solitud travessant la immensa bassa. Ara necessito temps per adaptar-me als nous espais, esquinçats i sense empremta, d'aquesta ciutat que tant es diferencia del teu bell París.

Tot just m'hi he instal·lat he començat a esbossar la novel·la que et vaig prometre: aquell misteriós assumpte en el qual ens vam veure embolicats i la teva fascinant manera de resoldre'l. Estic convençut que serà un èxit editorial. Potser algun dia la veuràs traduïda al francès…

Va ser un plaer compartir amb tu tants dies, tantes emocions.

Una abraçada del teu amic,

Edgar

Estricta, concisa, amarga. Com la seva evasió. Sense cap traç d'enyorança. Sense cap llàgrima.

C. Auguste Dupin es va eixugar la seva pròpia llàgrima amb la punta del dit. Al seu costat, una damisel·la, emboçada amb un mocador per esquivar el vent —o potser la pudor de carbó que sorgia de l'alta xemeneia del vaixell—, li va somriure còmplice amb els ulls. El rebombori, els comentaris, fins i tot algun crit d'excitació, havien anat augmentant. També Barcelona augmentava: una llarga línia d'edificis de formes i mides diverses, amb el grandiós teló de fons de les muntanyes. Es distingien ja amb claredat les torres que la puntejaven, com si fossin dits assenyalant aquell cel d'impossible blau cobalt. Torres d'esglésies, de fortaleses. A l'oest, un baluard natural, com una nau immensa naufragada, bolcada damunt de la costa, exhibia dalt del cim un castell. Montjuïc, alçat violentament del si de la Mediterrània per protegir —per *agredir*— la ciutat, era l'únic accident irregular del pla.

A l'est, encara més amenaçadora, la Ciutadella. L'estrella mortífera, la fortificació inexpugnable que aspirava a Bastilla, aixecada per intimidar, amb tota l'artilleria apuntant no cap al mar sinó cap al poble rebel.

I, malgrat l'aparatosa armadura que empresonava Barcelona —muralles, baluards, revellins, contraforts, glacis—, flotava en el seu aire una bellesa antiga, fascinant. No en va —ara era fàcil

de comprendre— era la ciutat de moda; el lloc on tot home de lletres, tot artista, tot aristòcrata, havia d'haver posat els peus. Ell mateix havia pensat més d'una vegada a visitar-la. Fins i tot amb Eddie. Però mai no havia trobat el moment. I, de sobte, les circumstàncies: el llibre robat, el llibreter assassinat, la fugida d'Eddie… Ara el va atacar una certa nàusea. Era l'angoixa o el vaivé del vaixell? En algun racó dels pensaments havia assumit que la vida era com era: no podia fer-hi gaire, tret d'esperar alguna cosa que no sabia ben bé en què consistia. Quan l'esperança trontollant va ser substituïda per l'espera, encara més corrosiva, va prendre la decisió.

S'havia decantat per la travessia marítima a causa del palpitar nerviós dels camins, agitats per partides de bandolers, carlins, reialistes, trabucaires, miquelets. Cent vint rals donaven dret a una cabina de proa, dos dinars, un sopar i un esmorzar al petit vaixell la roda de pales del qual assotava l'aigua rítmica i cadenciosa.

Deixant-se portar pel balanceig, per l'emoció de la pròpia fugida, per la letargia del blau immens, a Dupin li sembla que el dolor —la traïció— es dulcifica.

D'esquena a la brisa que els dona la benvinguda des del costat de la ciutat, s'entreté a encendre, no sense esforç, una pipa d'argila. Aspira amb delectació la glopada d'aromàtica barreja, clavant la vista davant seu, entre les volutes de fum del tabac i les de la xemeneia. *El Balear* ja llança tímids xiulets de sirena assajant l'entrada triomfal al port.

És el matí càlid i daurat del dilluns 6 d'abril de l'any 1840.

Chevalier Auguste Dupin est arrivé à Barcelone.

2

El cotxe de punt venia sotraguejant des del moll pels carrers del que semblava una ciutat pròspera i neta. Deu minuts més tard va dipositar Auguste Dupin, baguls i maletes davant del Grand Hotel Cuatro Naciones.

En la manera de baixar del carruatge i en la manera de conservar el barret a la mà, es reconeixia en el foraster l'aristòcrata parisenc. Amb una estatura superior a la mitjana, estar tan prim el feia encara més espigat. El seu rostre emanava aquell injust atractiu que la naturalesa sembla entestada a prodigar als qui provenen de la part més alta de l'escala social. Rematats de ferma barbeta, nas lleugerament afilat i afilats ulls de plata sota els cabells de coure, els seus trets semblaven expressar una incertesa que no era sinó interès, curiositat, profunda atenció. Aquella mateixa atenció amb què contemplava ara, amb un sospir d'enyorança anticipada, la brodada porta del Cuatro Naciones. Edificat per italians, sens dubte la gent que més hi entenia en matèria de comoditats, ostentava el prestigi d'haver estat la primera fonda de tot Europa a rebre el qualificatiu d'«hotel». Potser el reconeixement li venia del fet d'haver albergat durant mig segle els visitants més distingits de la ciutat: Stendhal, George Sand, Frédéric Chopin... I, per descomptat, Charles Nodier. Seduïen els seus cinc pisos d'alçada, les cent vint-i-cinc habitacions amb bany propi, el mobiliari Lluís XV, el restaurant *gourmet* i els innombrables balcons que revestien la façana.

Un cop instal·lat a l'habitació, Dupin va sortir al balcó, va recolzar-se a la barana de ferro i va explorar als seus peus el principal passeig de la ciutat, on, almenys un cop al dia, coincidien els barcelonins. Fos quin fos el pelatge: des del burgès d'upa fins a l'humil obrer que preferia l'aire lliure al seu míser habitacle en algun carreró ombrívol dels voltants. Des de les belles *cocottes* fins a aquells estrafolaris personatges populars que semblaven formar part de l'attrezzo de Barcelona.

Barcelona.

Segons la guia Baedeker, obligada companya de viatge, era la primera ciutat d'Espanya en població, indústria, riquesa. Dos quilòmetres quadrats. Gairebé quatre vegades més gran que Madrid... Gairebé tres quartes parts de la superfície de París... Amb més de set mil fàbriques i tallers industrials... Amb un dels ports més transitats de la Mediterrània..., evocava poc aquell país romàntic que el romàntic de Nodier havia descrit tres anys enrere a la novel·la *Inés de Las Sierras*.

Des de la seva privilegiada talaia, el *chevalier* repassava amb mirada absorbent aquell *boulevard* tan parisenc. El cor d'una ciutat de prodigis.

La Rambla, escapant-se cap a la franja de pura turquesa del mar.

Les façanes alineades dels edificis representaven un estrany calidoscopi de vides latents. Palaus de nova construcció, alguns encara a mig fer, s'alternaven amb cases de pisos de lloguer, casotes que es resistien a desaparèixer, pensions de dubtosa fama i hotels d'alta fama.

Va ser des d'una de les habitacions del Cuatro Naciones —ho va saber per la capçalera del paper de carta— que Charles Nodier li va escriure explicant el que havia passat amb el seu llibre.

El seu bon amic gaudia de la virtut de saber apreciar el millor —hotels inclosos— de cada ciutat on posava les sabates. Era un rodamon incansable: havia recorregut pràcticament tot

Europa, i encara alguns països d'altres continents, sense acovardir-se al davant de les dificultats de viatjar. Dupin, d'alguna manera, el considerava el seu mentor. Gairebé com el pare del qual mai va aconseguir gaudir. Que fos, de més a més, l'il·lustre director de la il·lustre Bibliothèque de l'Arsenal, afegia valor a aquella amistat. Quan no era a París és que estava recorrent el món a la caça de llibres nous o antics, als tallers d'impressió o a les llibreries de vell. Aquella primavera havia anunciat que se n'anava a Barcelona i a Lisboa, en missió d'arqueòleg de la literatura, i a Dupin li va semblar una oportunitat immillorable per intentar donar sortida al rar exemplar adquirit uns mesos enrere: *La Fee Triunfant*, del jesuïta Francesc Garau, imprès a Mallorca el 1755 per Ignasi Frau.

Mai no s'hauria imaginat el que passaria.

Una notícia espantosa. I que arribava en el pitjor moment. O potser no.

Dupin no recordava quan va començar a sentir el pes de la casa buida, la tristesa de la soledat, l'hivern del seu descontentament. Va començar a evitar la petita sala de la biblioteca on, en companyia de l'amic americà, havia passat tantes hores gaudint de la doble voluptuositat de la meditació i d'una pipa d'escuma de mar. En la seva immobilitat, s'assemblaven a aquelles estàtues assegudes que adornen algunes tombes medievals. Les volutes de fum estenien entre tots dos una silenciosa conversa que una tarda es va truncar d'improvís. Eddie va decidir que havia de marxar. Tornar al seu país.

Dupin no recordava tampoc en quin moment va comprendre que ell també necessitava fugir. De l'espai i del temps. D'aquella íntima sensació de ser un simple personatge més de les torturades ficcions d'Edgar.

Va ser un dit i fet: rebre la carta de Nodier, sentir que una idea se li formava al cervell, vacil·lar un instant i vèncer la incertesa.

3

Auguste Dupin va valorar el seu aspecte al mirall. La nit anterior s'havia quedat llegint fins a una hora avançada perquè la petita migdiada de la tarda, concessió al cansament del viatge, l'havia desvetllat. Però després va dormir d'una tirada un son reparador. Més reparador encara havia estat l'esmorzar, amb aquelles curioses pastes que no havien d'envejar res als croissants de mantega de La Petite Pâtisserie. Ensaïmades de Mallorca, li van dir. Mentre s'embotia en els ajustats pantalons grisos, tallats per un dels millors sastres parisencs, es va dir que hauria d'anar amb compte o acabaria lamentant el viatge i les seves *gourmanderies*.

Va triar amb cura una armilla de seda malva florejada que ressaltés suaument sobre la camisa clara. Va accentuar aquell aire romàntic envoltant el coll amb la voluta capritxosa del mocador blanc, una mica fluix, que la noblesa tan bé coneixia i que contribuïa a aquell punt d'abandó *pour épater les bourgeois*. Ara venia la selecció més important. Uns minuts d'intensa contemplació de tot el guarda-roba el van fer decidir-se per una lleugera levita blava de tall anglès amb solapes de setí.

Després d'un altre minuciós repàs davant del mirall, es va allisar els cabells amb gomina perfumada i el bigoti amb betum tintat. Finalment, va introduir el rellotge a la butxaca de l'armilla, va recollir el barret i el bastó amb puny de plata i va abandonar l'habitació del Cuatro Naciones disposat a iniciar les investigacions.

El servicial conserge de barret de copa gairebé tan impressionant com el de Dupin li va indicar el camí: tot just a cinc minuts de l'hotel, Rambla avall, a mà esquerra. Número 10 del carrer dels Escudellers.

Les terrisseries medievals que havien donat nom al carrer havien estat substituïdes per edificis moderns i senyorials i pels establiments més luxosos. Els cartells anunciaven la feliç convivència de sabates, vestits, barrets, perfums, joies, perruques, pastissos i… llibres. Algunes botigues mostraven amb orgull els innovadors aparadors que havien contribuït a canviar per sempre el rostre del comerç. Rere els vidres, com figures de sants lliurats a la devoció del consum, s'exposaven els articles sobre taules guarnides amb estovalles brodades o de vellut. En un contrast curiós, alguns establiments encara exhibien la mercaderia a la vorera: munts de llibres sobre baguls adossats a la façana. Un vistós rètol vermell amb lletres negres, enquadrat en un marc barroc, anunciava: Llibreria Antiquària Bonanova i Fills.

Va travessar la llinda amb el respecte que li suscitava sempre la presència silenciosa i loquaç dels llibres endreçats en elevades prestatgeries, ocults en armaris, protegits darrere portes de vitrines.

Feia sentor de paper vell i de pols. I de pomes hivernant al graner.

Al centre de la botiga es veia un taulell amb una caixa registradora. A la paret, una capelleta amb la imatge de Sant Joan de Déu, patró dels llibreters de vell, proporcionava la nota pietosa a què tan aficionats eren en aquell costat dels Pirineus.

Els ulls platejats de Dupin van perforar cada racó, cada metre quadrat de parets, terra, sostre. Analitzar l'escenari d'un crim implicava considerar-ne tots els detalls i, alhora, la seva visió de conjunt. És clar que havia passat tant de temps… I el temps sempre juga a favor dels criminals: l'escenari es modifica, les empremtes s'esborren, els indicis desapareixen.

I els testimonis es refreden com una sopa damunt de la taula.

Ni tan sols hi havia «Fills» a qui interrogar. Només un soci i el seu aprenent. El primer, vestit amb una elegant levita de drap marró; el segon, amb mànigues postisses de percala.

El soci, Ignasi Ros, un jove excessivament prim, insubstancial i de gestos retrets, va resultar més xerraire del que s'esperava. Es notava que el nou paper d'amo absolut li venia una mica gran i que desitjava impressionar l'aprenent més que no pas el visitant. Quan Dupin es va donar a conèixer com el propietari del llibre desaparegut en circumstàncies tan funestes, la desgana del senyor Ros es va transformar en una obsequiositat amanida amb disculpes i condolences.

—Soc jo qui li ha de donar el condol, *monsieur* —es va afanyar a assenyalar Dupin, amb afligida cortesia—. A mi m'ha desaparegut un llibre; vostè ha perdut el seu soci.

El llibreter va assentir amb el cap, tranquil·litzat pel tarannà comprensiu del francès, i es va llançar a explicar-li el que sabia —el poc que sabia— de l'assassinat de don Adelí Bonanova una terrible nit d'unes quantes setmanes enrere.

—Ni el valor de la peça ni la temàtica no poden justificar aquest crim. Fins i tot als Encants Vells s'hi poden trobar obres similars.

—Hi ha encants de llibres a Barcelona?

—I tant que n'hi ha. —El jove es va esponjar una mica.— Els més antics d'Europa. Precisament avui és dia d'encant.

—I són lluny d'aquí? —Dupin ja havia decidit que aquella seria una visita imprescindible.

Ignasi Ros es va afanyar a donar-li quatre indicacions per arribar al mercat ambulant. Quan s'acomiadaven a la porta, el llibreter va proporcionar-li una nova, valuosa, informació.

—Sens dubte els Mossos d'Esquadra li podran explicar alguna cosa més sobre el cas: don Antoni Vidal, el caporal, va ser qui va fer les diligències.

Auguste Dupin va arquejar les celles. En el seu català rossellonès la frase significava ni més ni menys que «els Nois de l'Esquadra».

—*Excusez-moi*… crec que no l'he entès bé…

El llibreter va somriure. El català amb caigudes d'accent a les últimes síl·labes ja li havia deixat clara la nacionalitat del seu interlocutor.

—La policia. Hi ha qui encara els coneix com a «Esquadres de Valls», perquè va ser allà on es van fundar —va explicar, amb sobtat aire erudit—, però actualment, que ja estan desplegades per tot el territori, s'anomenen «Esquadres de Catalunya», i els seus integrants, *mossos*. Trobarà la caserna al Palau de la Diputació.

Després d'assimilar noves indicacions de carrers, creuaments i girs, Auguste Dupin es va acomiadar del soci d'Adelí Bonanova. Mentre s'endinsava amb pas decidit pel laberint de carrerons d'indubtable sabor medieval, el cervell li treballava sense descans, processant la informació relativa al cas amb les petites aportacions proporcionades per Ignasi Ros.

La principal pregunta era *per què*? Si se sabia el *per què*, es podia arribar a deduir el *qui*. Una llatinada molt elemental: *cui prodest?* A qui beneficia aquesta mort?

Què volia l'assassí? Quina era la seva motivació?

El lucre, una de les causes més habituals, quedava descartat. Massa feina per a tan poc benefici. L'assassí només s'havia emportat un llibre. I quan es mata per un llibre, la motivació ha de respondre al desig de conèixer-ne el contingut. Però què podia tenir de rellevant aquest contingut? La descripció d'uns quants actes de fe duts a terme per la Inquisició espanyola cent cinquanta anys enrere no semblava justificar un assassinat tan cruent. És clar que la ira necessària per cometre un robatori pot acabar assolint autonomia i l'acte de matar pot convertir-se en un objectiu

per ell mateix. Era això, el que havia passat? Se li havia escapat la mà, al lladre?

Massa ferides.

El trajecte cap a la caserna dels Mossos d'Esquadra va desviar-li els pensaments. Mentre remuntava a bon pas el carrer de la Ciutat, absorbint amb ulls àvids la bellesa mediterrània de les façanes amb aroma de decadència, no va poder evitar associar-la amb Perpinyà. La seva petita ciutat natal havia estat, en altres temps, la segona de Catalunya. La sucursal d'aquella Barcelona florint a l'altra banda dels Pirineus.

4

C. Auguste Dupin havia nascut deu anys després de l'esclat de la Revolució que faria saltar pels aires el món antic. I des que tenia ús de raó recordava la seva mare prometent-li que ell seria una persona especial. No especificava quina mena de persona especial, ni quines característiques especials l'adornarien.

—Perquè vas néixer de manera excepcional —era el seu únic argument.

Fins que no va ser adolescent, Auguste no va saber que aquesta manera excepcional va ser una cesària que gairebé li costa la vida a la seva progenitora.

Dupin pare, per contra, mai va mostrar gaire interès pel seu únic fill.

Dupin pare era el primogènit d'una baronia originària de Clamecy que havia vist perillar els seus privilegis feudals amb els aldarulls de la darreria de segle. El mateix any en què, després del cruent assalt a la Bastilla, l'Assemblea Nacional va acordar la dissolució de l'estament nobiliari, el *chevalier* Dupin pare s'havia casat amb una petita aristòcrata provinciana. Barrejats amb altres nobles que abandonaven París, els nuvis es van refugiar al *château* que els pares de Clementina posseïen al Rosselló, a prop de Perpinyà. També ses majestats van intentar fugir, dos anys després, però, reconeguts en una casa de postes i retornats a París, els reis d'oros es van convertir en reis de bastos i els seus caps van ser escapçats, mesos més tard, per *Mademoiselle Guillotine*. Quan semblava que la cosa no tenia

remei per als aristòcrates, havia sorgit del no-res un jove militar de nom impossible que va començar a posar ordre en el caos. Va ser l'any que Auguste Dupin va venir al món. A Perpinyà, a la casa dels avis que els seus pares no van gosar abandonar durant tot aquell temps. Cinc anys després, Napoleó Bonaparte es coronava emperador amb un poder més absolut del que mai havia gaudit cap rei. Els Dupin van tornar a la capital, deixant el petit Auguste sota la custòdia de la tia soltera que havia heretat el castell rossellonès. Entre vinyes, trulls i amables pagesos meridionals, el nen va créixer amb la supervisió d'un parell de mestres que li van ensenyar el més bàsic. I l'idioma: el *patois* comarcal, aquell català de sonoritats atàviques.

Durant els vuit anys que va viure amb la tieta, amb prou feines va veure els pares en un parell d'ocasions, en viatges llampec que el *chevalier* Dupin es va resignar a fer, a instàncies de la cunyada, més per cobrir l'expedient que per veritable desig de veure aquell fill massa delicat. Auguste tenia quinze anys quan els exèrcits dels països veïns amenaçats pel deliri del Gran Cors van entrar a París. La corona va lliscar del cap imperial al cap reial del germà del rei guillotinat. I amb la Restauració, ara revestida de monarquia constitucional, es va produir un altre caos: alguns brivalls van reclamar falsos títols de noblesa que els haurien estat arrabassats durant la Revolució. L'alta societat es va convertir en una macedònia de vividors que sabien com aprofitar-se de les estirps autèntiques. El pare d'Auguste va ser un dels esquilats. Ferm bastió d'aquells drets a la vida fàcil, es va deixar seduir per l'encant de la contrarevolució: va hipotecar la fortuna per finançar conjures reaccionàries mentre Napoleó intentava encara un nou assalt al poder. Però l'àguila imperial ja estava ferida de mort, i de l'illa d'Elba gairebé va volar a la de Santa Helena.

El jove Auguste va tenir la desgràcia d'heretar del seu progenitor l'aristocràtic hàbit del *dolce far niente*. Però també l'amor

desmesurat pels llibres. Va llegir els clàssics —tots: dramaturgs, poetes, filòsofs, matemàtics, físics—. Va llegir els seus compatriotes; francesos i catalans. Va llegir els anglesos. Els italians. Els espanyols de l'Edat d'Or. Ho va llegir gairebé tot. Perquè en els seus dies —en les seves nits— no hi havia més assumptes als quals dedicar el temps que la lectura i l'estudi.

Auguste estava acabant Dret a la Sorbona quan, després que el rei es podrís, literalment, al llit, els ultramonàrquics van recobrar el país. Carles X, germà dels dos Borbons anteriors, es va enfilar al tron disposat a recuperar el feudalisme dels últims mil cinc-cents anys. L'aristocràcia va tornar a veure's afavorida. La família Dupin va aconseguir algunes inesperades indemnitzacions per béns confiscats. Però l'estrella de l'impopular Carles també declinava: les mels de la *liberté-égalité-fraternité* havien esdevingut *haute cuisine* francesa.

En els darrers deu anys, la història havia avançat a batzegades, en una mena de frenètic contrapàs, passet endavant, passet enrere. I qui el ballava amb més vigor era precisament l'aristocràcia. El rei va ser substituït, un cop més, per un altre rei. I un cop més els nobles, que s'havien dispersat amb aquell oportunisme que els caracteritzava, van poder tornar a la capital, amb la falsa il·lusió que res no havia canviat. Però el vell París estava desapareixent a gran velocitat, com els seus prínceps i els seus patricis. Els palaus medievals i renaixentistes queien de pura ruïna o empesos per la piqueta que democratitzava el paisatge.

Des de ben jove, Auguste havia comprès que els homes com ell valia més que visquessin en solitud. Sense ningú que n'observés els moviments o en jutgés els actes. En una esfera pròpia; paradís i infern.

Quan va morir la seva mare, Auguste va decidir instal·lar-se en una mansió vella i desballestada que la família posseïa des de sempre al *faubourg* Saint-Germain: la casa «lúgubre i vetusta», com al seu pare li agradava de descriure-la. Es va acomodar al

pis principal, entre els baixos i les golfes, tancant-se en la semipenombra a gaudir de la soledat i la precarietat de la pensió que —*noblesse oblige*— li passava el seu progenitor. Quan va ser aquest el qui va morir —d'una bala extraviada durant una d'aquelles batudes contra els conspiradors—, el fill va heretar un munt de deutes i les hipoteques que el pare havia aristocràticament acumulat. Després de sanejar l'herència venent amb indissimulada alegria el palauet familiar, es va instal·lar de manera definitiva a la casa que amb prou feines havia aconseguit salvar de la depredació dels creditors. Auguste sentia aquell casalot com la millor herència que el seu pare li havia pogut llegar. Encara que la seva vida fos una mica estreta. Els baixos, habitatge i botiga, els tenia llogats a un terrissaire vidu i sense fills. Les golfes, a un vell memorialista solter.

La mort de la tia de Perpinyà, un parell d'anys més tard, li va procurar una renda que li permetia viure més folgadament, tot i que sense gaires delectacions. Era conscient que el món estava adoptant una forma nova, composta de fragments aliens, on no tenien cabuda les antigues prerrogatives que l'emparaven com a membre de la petita noblesa. Ell mateix començava a convertir-se en un exiliat del seu propi passat.

Durant anys, les seves úniques fonts d'ingressos havien consistit en els exigus lloguers de baixos i golfes i algun altre benefici econòmic que li reportaven les seves rares habilitats mentals, posades al servei d'aquell conegut —no se li hauria acudit qualificar-lo d'amic—, el prefecte de la policia de París. Un extra de cinquanta mil francs de tant en tant era el just i necessari per tapar forats. I, tot i això, hauria sucumbit si no hagués estat per Edgar.

No és que Edgar gaudís de gaires més diners. Més aviat al contrari. Però per a les finances dels altres tenia tot el bon ull que no tenia per a les seves.

—Per què no inverteixes en el ferrocarril?

Amb Lluís Felip d'Orleans exercint de rei dels francesos, en un rocambolesc règim constitucional recolzat per la burgesia, França havia entrat en un cicle econòmic expansiu: el que anomenaven Revolució Industrial. La consigna era «*Enrichissez-vous*». I ves si li van fer cas! En cinc anys, una tercera part de les inversions a borsa van anar a parar a alguna de les vint companyies ferroviàries de nou encuny. Auguste Dupin, potser perquè s'havia tornat poc escrupolós amb les despeses, potser perquè el que deia Edgar era Paraula de Déu, va parar l'orella. I la bossa. Va invertir el que li quedava a la foradada butxaca en accions de la Compagnie de chemins de fer du Nord. Cinc anys més tard, amb quaranta mil francs de renda, podia permetre's el luxe de viatjar sense restriccions a la somiada Barcelona.